

Na osnovu člana 219. stav (5) Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13, 8/17, 89/17 i 9/18), člana 159. stav (9) Pravilnika o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uslovima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 23/07, 54/07, 101/12, 26/19), člana 5. stav (3) Pravilnik o tehničkim pregledima vozila („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 33/19, 29/20), čl. 73. i 102. stav (2) Zakona o cestovnom prijevozu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br.: 28/06, 2/10 i 57/20), federalni ministar prometa i komunikacija donosi,

**UPUTSTVO
za mjerjenje usporenja (deceleracije) vozila
na poligonu i određivanje kočionog koeficijenta**

**Član 1.
(Predmet Uputstva)**

Ovim Uputstvom propisuje se obim primjene Uputstva, uslovi za dodjeljivanje ovlaštenja za obavljanje dijela tehničkog pregleda na poligonu i način utvrđivanja ispunjavanja istih, mjerjenje usporenja za vozila koja se ispituju na poligonu, način izračuna koeficijenta kočenja i evidencije i način na koji se evidentiraju vozila čije usporenje sa mjeri na poligonu,

**Član 2.
(Obim primjene Uputstva u odnosu na subjekte)**

- (1) Ovog Uputstva dužne su se pridržavati sve stanice za tehnički pregled vozila na području Federacije Bosne i Hercegovine koje imaju važeće rješenje Federalnog ministarstva prometa i komunikacija Mostar, kojim je odobren rad stanicima za tehnički pregled vozila na jednoj ili dvije tehnološke linije i pregled vozila koja se ne mogu ispitati na tehnološkoj liniji.
- (2) Ispitivanje vozila na poligonu podrazumijeva ispitivanje samo uređaja za zaustavljanje vozila, dok se ostali dio tehničkog pregleda obavlja na stanicima tehničkog pregleda.

**Član 3.
(Obim primjene Uputstva u odnosu na objekte)**

- (1) Vozila koja zbog svojih konstruktivnih osobina, mase, dimenzija, osovinskog opterećenja, klijrena, načina pogona ili bilo kojih drugih razloga ne mogu biti ispitana na statičkom ispitivanju kočnica (valjcima), ispituju se kočenjem u vožnji na ravnoj i suhoj asfaltnoj površini, korištenjem dekcelerometra-uređaja za mjerjenje usporenja vozila, koji ima odobrenje tipa i koji je umjeren od strane ovlaštene mjerne laboratorije.
- (2) Mjerjenje usporenja vozila na poligonu obavlja se na praznim vozilom, izuzev u slučaju opravdane nemogućnosti da se vozilo isprazni od tereta.

Član 4.

(Dodjeljivanje ovlaštenja za ispitivanje kočionih karakteristika vozila na poligonu)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje dijela tehničkog pregleda vozila na poligonu Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija podnosi ovlaštena stanica za obavljanje tehničkih pregleda vozila sa područja Federacije Bosne i Hercegovine.
- (2) Stručna institucija, po nalogu ministarstva, izvršit će obilazak stanice i utvrditi da li su ispunjeni svi uslovi propisani ovim Uputstvom, o čemu će sačiniti Stručni nalaz, koji sa prilozima dostavlja Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija.
- (3) Federalno ministarstvo prometa i komunikacija rješenjem odobrava ispitivanje vozila na poligonu ukoliko podnositelj zahtjeva ispunjava sve propisane uslove iz ovog Uputstva.
- (4) Svi uslovi za dobijanje odobrenja iz stava (3) ovog člana moraju biti ispunjeni za vrijeme važenja odobrenja, o čemu po službenoj dužnosti brine Federalno ministarstvo prometa i komunikacija u upravnom i Stručna institucija u stručnom nadzoru.

Član 5.

(Uslovi za dodjeljivanje ovlaštenja)

- (1) U postupku rješavanja po zahtjevu iz člana 4. stav (1) stanica mora dokazati da posjeduje:
 - a) Poligon, asfaltna površina ocrtana bijelim linijama, sa maksimalno dopuštenim poprečnim nagibom 2,5%, minimalne širine 3,00m, najmanje dužine u pravcu 100,00m, koji ne može biti dio javne ceste, niti javnog parking prostora,
 - b) Poligon može biti u vlasništvu stanice ili se može koristiti adekvatna površina koja je u vlasništvu druge pravne ili fizičke osobe, u skladu sa potpisanim Ugovorom o korištenju poligona,
 - c) Dekcelerometar-uređaj za mjerjenje usporenja vozila, koji ima odobrenje tipa i koji je umjeren od strane ovlaštene mjerne laboratorije,
 - d) Digitalni fotoaparat ili pametni telefon, koji može biti u vlasništvu nekoga od uposlenih na stanici.
- (2) Stručna institucija će uvidom na licu mjesta i potrebnim mjerenjima utvrditi ispunjavanje uslova iz stava (1) tč. a), c) i d) ovog člana, što obavezno navodi u Stručnom nalazu.
- (3) Pored činjenica iz stava (3) ovog člana Stručna institucija će napraviti najmanje tri fotografije u elektronskom obliku, od kojih su obavezne:
 - a) Fotografija pravnog poligona od početka prema kraju,
 - b) Fotografija prednje strane postavljenog vozila/skupa vozila na početku poligona, sa najmanje pet metara udaljenosti (da se mogu pročitati registrske oznake vozila),
 - c) Fotografija zadnje strane postavljenog vozila/skupa vozila na početku poligona sa dovoljne udaljenosti da se mogu pročitati registrske oznake vozila i vidjeti dio poligona.

Član 6.

(Opći uslovi kod mjerena usporenja vozila)

- (1) Prilikom mjerena usporenja vozila na poligonu moraju biti ispunjeni slijedeći uslovi:
- a) na poligonu se ne smiju nalaziti druga vozila, osim onih koja se u tom momentu ispituju,
 - b) na poligonu, dok je pregled vozila u toku, smiju se nalaziti samo kontrolori koji imaju važeću licencu i u radnom su odnosu na stanici za tehnički pregled,
 - c) temperatura diska vozila ili spoljne površine doboša ne smije biti veća od 100°C,
 - d) minimalna početna brzina vozila tokom ispitivanja iznosi 50 km/h za putnička vozila i 40 km/h za druga motorna vozila,
 - e) za motorna vozila koja ne mogu postići navedene brzine, minimalna početna brzina iznosi 80% od njihove najveće brzine,
 - f) radna i specijalna vozila koja na ravnoj cesti ne mogu postići brzinu veću od 55km/h mogu imati smanjeni koeficijent kočenja za 30% od propisanog za radno i pomoćno kočenje,
 - g) dobijeno maksimalno usporenje vozila mora biti veće ili jednako od apsolutne vrijednosti koeficijenta kočenja za tu kategoriju vozila pomnoženog sa 10.

Član 7.

(Mjerenje usporenja priključnog vozila opremljenog inercionom kočnicom i ocjena rezultata mjerenja)

- (1) Ako se na poligonu obavlja mjerenje usporenja priključnog vozila opremljenog inercionom kočnicom, tada se najprije mora ispitati usporenje skupa vozila sa uključenim kočnicama na priključnom vozilu. Na taj način se dobije vrijednost usporenja d_{v+p} .
- (2) Nakon toga se vrši mjerenje usporenja istog skupa vozila sa isključenom kočnicom na priključnom vozilu. Na taj način dobije se vrijednost usporenja d_v .
- (3) Po završenom ispitivanju vrši se ispis rezultata mjerenja.
- (4) Usporenje priključnog vozila se dobije slijedećim računom:

$$d_p = (d_{v+p} - d_v) \times \frac{m_v + m_p}{m_p}, \text{ pri čemu je:}$$

- a) d_{v+p} : maksimalno usporenje skupa vozila sa uključenom kočnicom priključnog vozila,
 - b) d_v : maksimalno usporenje skupa vozila sa isključenom kočnicom priključnog vozila,
 - c) d_p : maksimalno usporenje priključnog vozila,
 - d) m_v : masa vučnog vozila,
 - e) m_p : masa priključnog vozila.
- (5) Vozilo ima ispravnu radnu kočnicu ukoliko je maksimalno izmjereno usporenje priključnog vozila pomnoženo koeficijentom 10 veće ili jednako propisanom koeficijentu kočenja, odnosno ako su zadovoljeni tehnički normativi za ocjenu sistema kočenja za tu kategoriju vozila.

Član 8.

(Ostala vozila čije usporenje se mjeri na poligonu)

- (1) Mjerenje usporenja ostalih vozila na poligonu vrši se najmanje tri puta, a srednja vrijednost usporenja za sva tri mjerenja uzima se kao njena aritmetička sredina:

$$d = \frac{d_1 + d_2 + d_3}{3}$$

- (2) Vozilo ima ispravnu radnu kočnicu ukoliko je srednje izmjereno usporenje vozila pomnoženo koeficijentom 10 veće ili jednako propisanom koeficijentu kočenja, odnosno ako su zadovoljeni tehnički normativi za ocjenu sistema kočenja za tu kategoriju vozila.
- (3) Analogno se postupa i prilikom mjerenja i izračuna koeficijenta kočenja za pomoćnu kočnicu.
- (4) Ocjena efikasnosti sistema kočenja vrši se primjenom odredbi člana 159. stav (2) Pravilnika o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju vozila, o uređajima i opremi koju moraju imati vozila i o osnovnim uslovima koje moraju ispunjavati uređaji i oprema u saobraćaju na putevima, kojim su propisan Tehnički normativi za ocjenu efikasnosti sistema kočenja za radno i pomoćno kočenje kod motornih i priključnih vozila.

Član 9.

(Evidencija vozila čije usporenje se mjeri na poligonu)

- (1) Fotografije vozila sačinjavaju se na stanici tehničkog pregleda i na poligonu stanice tehničkog pregleda, najmanje po tri.
- (2) Prilikom fotografisanja koristiti pametni telefon ili digitalni fotoaparat, sa uključenim parametrima vremena, lokacije i podesnim putem se prenose na memoriju računara stanice tehničkog pregleda vozila i čuvaju pet godina od dana obavljanja pregleda. Na fotografiji se mora vidjeti vozilo sa čitljivim registarskim tablicama, kao i dio okoline poligona, a na fotografijama sačinjenim na stanici tehničkog pregleda mora se vidjeti vozilo sa registarskim tablicama i ulazna vrata stanice. Datoteci fotografije vozila u memoriji računara stanice ime se daje ili prema registarskom broju vozila ili ukoliko ne posjeduje prema broju šasije (VIN broju).
- (3) U Kontrolni list, pored ostalih podataka, unose se vrijednosti maksimalnog usporenja i sila djelovanja na pedalu kočnice očitana pomoću dinamometra, a na poleđini obrasca, u rubrici „Bilješka“, obavezno se unose vrijednosti pređenog puta prilikom svakog mjerenja i minimalna početna brzina pri kojoj je izvršeno mjerjenje.
- (4) U Registar obavljenih tehničkih pregleda u rubriku "Napomena" obavezno se upisuje riječ "POLIGON".
- (5) Podaci o vozilu se unose u informacioni sistem. Ocjenu efikasnosti sistema kočenja vozila daje voditelj stanice za tehnički pregled vozila, i u skladu s tim izdaje Zapisnik iz člana 14. Pravilnika o tehničkim pregledima vozila.

Član 10.
(Prijelazne odredbe)

- (1) Stanice za tehnički pregled koje na dan stupanja na snagu ovog Uputstva posjeduju odobrenje za ispitivanje vozila na poligonu, dužne su u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Uputstva podnijeti dokaz Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija da ispunjavaju uslove iz člana 5. ovog Uputstva.
- (2) Stručna institucija će po nalogu Federalnog ministarstva prometa i komunikacija vršiti provjeru ispunjavanja uslova iz ovog Uputstva, o čemu je dužna sačiniti Stručni nalaz i dostaviti isti sa prilozima.
- (3) Zahtjevi za dodjeljivanje ovlaštenja za ispitivanje kočionih karakteristika vozila na poligonu podneseni do dana početka primjene ovog Uputstva okončaće se po Uputstvu koji će se primjenjivati od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 11.
(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom potpisivanja i njegovom objavom na službenoj stranici ministarstva <http://www.fmpik.gov.ba/bh/dokumenti/podzakonski-akti/sektor-cestovnog-prometa-i-sigurnosti-cestovnog-prometa-podzakonski-akti.html>

Broj: 01/6-02-2-1760/20

Mostar: 02.11.2020. godine

MINISTAR
Denis Lasić